

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Trondheim, 07.04.2021

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2019/11020

Saksbehandler:
Olav Nord-Varhaug

Bevaring av verdifull natur, faglig vurdering av foreslåtte områder i kategori nasjonalpark

Det vises til oppdragsbrev fra Klima- og miljødepartementet 18.11.2020. Miljødirektoratet oversender vedlagt en nærmere vurdering av de områdene som var med i vår oversendelse i mai 2019 i kategorien nasjonalpark.

Miljødirektoratet har i perioden 19. februar til 3. mars 2021 gjennomført fem digitale regionale møter hvor alle berørte kommuner ble invitert til å delta. De fleste av de inviterte kommune var representert på møtene. Noen kommuner stilte med politisk ledelse (ordførere) mens andre valgte å møte med representanter fra administrasjonen. Direktoratet har også hatt et eget møte med Sametinget.

I vår tilrådning har vi lagt stor vekt på kommentarer mottatt fra berørte kommuner, jf oppdragsbrevet som framhever at det må være lokal aksept for eventuelle nye verneprosesser for områder i denne kategorien. Vi foreslår derfor at planene for fire nye områder bør kunne utredes videre gitt lokal aksept, mens planene for fem områder stilles i bero til det eventuelt foreligger større lokalpolitisk støtte til forslagene. Tilsvarende foreslås det at det bør kunne jobbes videre med utvidelsesforslag for åtte eksisterende nasjonalparker mens åtte utvidelsesforslag bør stilles i bero til det eventuelt er større lokal aksept for videre utredning. Det foreslås også utvidelser av noen større landskapsvernområder. Det foreslås videre at det bør kunne startes utredning av omgjøring av verneform fra landskapsvernområde til nasjonalpark for seks områder mens tilsvarende forslag for tre områder bør stilles i bero grunnet manglende lokal aksept.

Gitt lokal aksept foreslås det at forslagene for følgende områder bør kunne utredes videre:

- Sunnmørsalpene i Ørsta kommune
- Hornelen i Bremanger kommune
- Masfjordfjella i Alver og Masfjorden kommuner
- Øystesefjella i Kvam, Samnanger og Vaksdal kommuner

- Utvidelse av Rohkunborri nasjonalpark
- Utvidelse av Dovre nasjonalpark i Dovre kommune
- Utvidelse av Jotunheimen nasjonalpark mot Bygdin og Tyin
- Utvidelse av Jotunheimen nasjonalpark mot Langsua
- Utvidelse av Jotunheimen nasjonalpark mot Fannaråken og Hurrungane
- Utvidelse av Jostedalsbreen nasjonalpark, Svartebotnen
- Utvidelse av Blåfjella-Skjækerfjella nasjonalpark i Lierne kommune
- Utvidelse av Raet nasjonalpark med Kvakenes i Arendal kommune
- Utvidelse av Femundsmarka nasjonalpark

- Utvidelse av Skarvan og Roltdalen nasjonalpark
- Utvidelse av Vesle Hjerkinns landskapsvernområde
- Utvidelse av Trollheimen landskapsvernområde i Rindal kommune (Storbekkdalen)
- Utvidelse av Trollheimen landskapsvernområde med Okla-Storhornet
- Utvidelse av Trollheimen landskapsvernområde ved Gjevilvatnet/Gjevilvassdalen
- Utvidelser av Knutshø og Drivdalen landskapsvernområder i Drivdalen, Vinstradalen og Unndalen
- Utvidelse av Espedalen landskapsvernområde

Tilsvarende bør det kunne nærmere vurderes en endring av verneform fra landskapsvernområde til nasjonalpark for følgende områder:

- Lyngsalpan
- Sylan, sammen med Sankkjølen og Rangeldalen naturreservater
- Trollheimen og Innerdalen (deler)
- Ålftobreen
- Oksøy-Ryvingen
- Flekkefjord og Listastrendene

Miljødirektoratet anbefaler at vern av privateid skog i forbindelse med eventuelt nytt vern av områder skjer gjennom frivillig vern.

I de vurderte områdene er det behov for ytterligere kartlegging, men det er likevel påvist at de vurderte områdene fyller opp flere mangler i dagens nettverk av verneområder.

I de vurderte områdene er det registrert 359 ulike rødlistearter, 145 av disse finnes i de områdene hvor vi, gitt lokal aksept, anbefaler videre utredning. De områdene vi foreslår videre utredning av utgjør ca. 33% av det samlede vurderte arealet.

For de vurderte områdene ligger hovedvekten av arealet i mellomboreal, nordboreal og alpin sone. Områdene vil derfor i svært begrenset grad bidra til et mer representativt vern i forhold til vegetasjonssoner. På grunn av områdenes størrelse og koblinger mot eksisterende store verneområder vil likevel de foreslåtte områdene sikre mange kombinasjoner hvor flere enn to vegetasjonssoner omfattes.

De mest synlige bidragene fra de aktuelle områdene er økt konnektivitet i innlandet i Sør-Norge, særlig knyttet til de foreslåtte nasjonalparkutvidelsene. Dagens verneområder dekker i stor grad variasjonsbredden for de analyserte klimagradiene i Norge, men visse områder med mer ekstreme verdier, som svært kalde vintre eller høye nedbørmengder, dekkes i liten eller ingen grad. Områdene med nye eller utvidede nasjonalparker øker dekkningen av områder med lave temperaturer, særlig om sommeren. Relativt kalde områder, særlig i fjellområder, kan vise seg å være spesielt viktige for robusthet mot klimaendringer da en gjennomsnittlig temperaturøkning kan føre til at mange arter trekker nordover og oppover for å finne passende klimaforhold. Derfor er vern av slike fjellområder viktig, og ved å verne arealer med lave temperaturer, særlig om sommeren, vil verneområdene bli mer klimarobuste.

Flere av de områdene som ikke foreslås videreført grunnet manglende lokal aksept ville ytterligere bidratt til en samlet oppfylging av vurderingskriteriene, f. eks. utvidelsene rundt Jotunheimen, utvidelsen av Rondane sørover, Preikestolen og Treriksrøysa.

Miljødirektoratet vil understreke at avgrensingen av de vurderte områdene er ganske omtrentlig. Dersom en starter videre verneprosess for noen av områdene, så må dette skje i nært samarbeid med aktuelle kommuner hvor en sammen må bli enige om videre utredninger inkludert en grundigere kartlegging både som grunnlag for naturfaglig avgrensing og vurdering mot andre interesser.

I vår tilrådning er det lagt stor vekt på mottatte foreløpige synspunkter fra kommunene. Vi anbefaler derfor å stille planene om ytterligere vern i bero for mange områder med store naturkvaliteter til det eventuelt foreligger større lokal aksept for videre utredning. Vi vil likevel understreke kommunenes ansvar i å vektlegge disse verdiene i sin arealforvaltning slik at områdenes naturkvaliteter ikke blir svekket.

Miljødirektoratet er kjent med at det foreligger flere lokale forslag om vern av større naturområder med viktige naturverdier som nasjonalpark eller landskapsvernområde utover de forslagene som er behandlet i dette notatet. Dette gjelder både nye områder og utvidelser av eksisterende verneområder. KLD bør derfor vurdere om det bør åpnes for at ytterligere områder kan vurderes for vern dersom slike forslag framkommer fra aktuelle kommuner.

I oppdragsbrevet er det vist til at vår leveranse skal være et grunnlag for departementets vurdering av om det bør lages en ny nasjonalparkplan. Dersom en kommer til at det ikke skal utarbeides en ny nasjonalparkplan, bør det etter vårt syn likevel vurderes å starte konkrete verneplanprosesser for de områdene der det både er et naturfaglig og lokalpolitisk grunnlag for dette.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Ivar Myklebust
avdelingsdirektør

Knut Fossum
seksjonsleder

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:

Sametinget

Statsforvalteren i Agder	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL
Statsforvalteren i Rogaland	Postboks 59	4001	Stavanger
Statsforvalteren i Vestland	Njøsavegen 2	6863	LEIKANGER
Statsforvalteren i Innlandet	Postboks 987	2604	LILLEHAMMER
Statsforvalteren i Trøndelag / Trööndelagen fylhkenåлма	Postboks 2600	7734	Steinkjer
Statsforvalteren i Nordland	Postboks 1405	8002	Bodø
Statsforvalteren i Troms og Finnmark	Statens hus	9815	Vadsø
Statsforvalteren i Møre og Romsdal	Postboks 2520	6404	Molde

Følgende kommuner:

Alta	Hjelmeland	Nordreisa	Sunnfjord
Alver	Hægebostad	Oppdal	Surnadal
Arendal	Kautokeino	Orkland	Sør-Fron

Aurland	Kinn	Rennebu	Tromsø
Balsfjord	Kristiansand	Rindal	Tydal
Bardu	Kvam	Ringebu	Tynset
Bjerkreim	Kvinesdal	Ringsaker	Vaksdal
Bremanger	Kvænangen	Røros	Valle
Bygland	Kåfjord	Samnanger	Vang
Bykle	Lierne	Sandnes	Vik
Dovre	Lindesnes	Sel	Voss
Engerdal	Lom	Selbu	Vågå
Farsund	Luster	Senja	Ørsta
Flekkefjord	Lyngen	Sirdal	Øyer
Folldal	Lærdal	Skjåk	Øystre Slidre
Gausdal	Masfjorden	Snåsa	Åmot
Gjesdal	Meråker	Stor-Elvdal	Åseral
Gloppen	Målselv	Storfjord	
Grong	Narvik	Strand	
Hamar	Nord-Fron	Sunndal	

Vedlegg: Bevaring av verdifull natur. Anbefalinger og vurderinger av foreslåtte områder i kategori Nasjonalpark